

گفت‌وگو با «مسلم مروجی فرد» رییس سازمان صنعت، معدن و تجارت جنوب استان کرمان

جذب سرمایه‌گذاران قدرتمند

پایندان پایداری تولید مواد و ایجاد صنایع معدنی

سازمان صنعت، معدن و تجارت جنوب از جمله سازمان‌هایی است که در جهت ارائه خدمات، رفع محرومیت و توسعه منطقه در سال ۱۳۸۹ در جنوب کرمان تأسیس شده است. به این ترتیب دو سازمان صمت شمال و جنوب در استان کرمان فعالیت دارند. در شمال استان سال‌هاست که در حوزه معادن فعالیت می‌شود و تقریباً می‌توان گفت میانگین توسعه در حوزه معادن شمال استان از میانگین کشوری اگر بالاتر نباشد، پایین‌تر نیست و این مسئله یک افتخار برای استان است.

اقتصاد منطقه جنوب بر پایه کشاورزی با تولید سالانه چهار میلیون تن محصول کشاورزی استوار است، اما باید توجه داشت که در جنوب استان کرمان، منابع معدنی بسیار باارزشی وجود دارد که بهره‌مندی از آن می‌تواند امر توسعه را تسریع بخشد. از جمله می‌توان به وجود بزرگ‌ترین معدن تیتانیوم در کشور با ذخیره یکصد و پنجاه میلیون تن و یکی از بزرگ‌ترین معادن مس کشور با ذخیره ۵۰۰ میلیون تن در منطقه کِرور شهرستان عنبرآباد اشاره کرد که در همین راستا یکی از اهداف سازمان صمت جنوب استان، توسعه حوزه صنایع و معادن بوده است. در حوزه معادن در ابتدای امر موضوع اکتشاف و بهره‌برداری و در ادامه لزوم شکل‌گیری صنایع معدنی مطرح است که در حال حاضر جنوب کرمان به ظرفیت خوبی رسیده است، به طوری که نزدیک به ۲۷۸ پروانه اکتشاف، ۱۰۰ پروانه بهره‌برداری و ۵۰ گواهی کشف در حوزه معدن در جنوب کرمان صادر شده است. چهار نوع ماده معدنی شناخته شده از جمله کرومیت، تیتانیوم، مس، منگنز و سنگ‌های ساختمانی از عمده مواد معدنی موجود در جنوب کرمان است. مشروح گفت‌وگوی ما با مسلم مروجی فرد رییس سازمان صنعت، معدن و تجارت جنوب استان کرمان درباره اجرای طرح احیای معادن در جنوب استان کرمان را در ادامه مطالعه نمایید.

◆◆ مهم‌ترین مشکلات و موانع طرح احیای معادن در طول اجرای این طرح چه بوده و برای رفع این مشکلات چه اقداماتی انجام شده است؟

مسئولیت اجرای طرح احیای معادن در کشور به شرکت ایمیدرو و شرکت تهیه و تولید مواد معدنی ایران واگذار شده است. در راستای اجرای این طرح، کلینیک‌های تخصصی در استان‌ها تشکیل شده که در استان کرمان سازمان صمت جنوب در جلسات مربوط به این طرح شرکت کرده و بر اساس آن برای هرکدام از معادن حاضر در این طرح نسخه مجزایی تهیه نموده است. اما با توجه به اینکه بزرگ‌ترین مشکل در راستای فعالیت معادن جنوب کرمان، نبود زیرساخت از جمله جاده و برق و عدم وجود صنایع معدنی و زنجیره فروش می‌باشد، اگر مجریان طرح احیا در این زمینه‌ها در جنوب کرمان کار کنند، این طرح می‌تواند موجب فعال‌سازی بسیاری از معادن باشد و در کل باید گفت موفقیت اجرای طرح بسته به عملکرد مجریان در رفع مشکلات زیرساختی معادن منطقه دارد.

◆◆ در راستای حل مشکلات زیرساختی معادن سازمان صنعت، معدن و تجارت جنوب کرمان تاکنون چه اقداماتی انجام داده است؟

در جنوب کرمان غیر از معدنی مانند کرومیت که در آن‌ها خام‌فروشی صورت می‌گیرد، بقیه معادن به دلیل مشکلات فوق در ابتدا غیرفعال بودند. سازمان صمت جنوب که جزء موفق‌ترین سازمان‌های فعلی در کشور است با برنامه‌ریزی و تعیین اهداف، معادن جنوب را به دودسته معادن کوچک‌مقیاس و معادن بزرگ تقسیم کرده است. با توجه به اینکه توان فروش و فرآوری محصولات معدنی در دسته معادن کوچک‌مقیاس وجود ندارد، سازمان در مدت زمان هشت سال اخیر توانسته است ۵۳ مجوز صنایع معدنی را صادر کند که از این تعداد تقریباً ۵۰ درصد یا به بهره‌برداری رسیده‌اند یا آماده بهره‌برداری هستند؛ به طوری که در شش‌ماهه ابتدایی سال ۱۴۰۰ با سرمایه‌گذاری ۱۰۰۰ میلیارد تومان و ایجاد اشتغال برای ۱۰۰۰ نفر نیروهای بومی منطقه، شش کارخانه؛ از جمله کارخانه مس افتتاح شده است. در جنوب استان کرمان از شمالی‌ترین نقطه یعنی ساردویییه تا جنوبی‌ترین نقطه یعنی زمشک کارخانه مس ایجاد کرده‌ایم، می‌توان گفت امسال چهار کارخانه افتتاح و دو مورد دیگر در مرحله احداث هستند که ان‌شاءالله تا پایان ۱۴۰۱ به بهره‌برداری می‌رسند.

تعدادی از معادن جنوب نیز با مشکلات ناشی از نبود زیرساخت‌های لازم روبه‌رو هستند. در همین راستا سازمان در مدت سه سال گذشته موفق شد با اخذ مجوز از ستاد اقتصاد مقاومتی و با همکاری شرکت ایمیدرو پروژه‌های احداث پست برق در ساردویییه شهرستان جیرفت و رمشک در شهرستان قلعه گنج، پروژه پل اسفندقه (عدم وجود این پل باعث غیرفعال شدن بخش عمده معادن جنوب شده است) و افزایش بار برق اسفندقه را پی‌گیری نماید؛ به طوری که در حال حاضر مطالعات اولیه پروژه احداث پل اسفندقه انجام و بودجه آن مشخص شده و مشاور مربوطه طرح متعهد به تحویل طرح اولیه تا پایان امسال شده است. پروژه احداث دو پست برق ساردویییه و رمشک با مشارکت و همکاری سازمان صمت و وزارت نیرو در جریان است و مقرر شده که وزارت نیرو با سهم ۵۰ درصدی و وزارت صمت از طریق شرکت ایمیدرو با مشارکت ۵۰ درصدی در این مهم همکاری داشته باشند که این موارد در بودجه ۱۴۰۱ تعریف شده است.

یک‌سری منابع زیرساختی جهت تقویت معادن از طریق وزارتخانه صمت از حقوق دولتی در اختیار سازمان صمت جنوب قرار می‌گیرد که در سال ۱۴۰۰ حدود دو میلیارد تومان بود که در بخش کوچکی از نیازها در جهت تأمین برق و احداث جاده در نظر گرفته و استفاده شده است. در مجموع مشکل نبود زیرساخت با انجام یک‌سری تعهداتی که شرکت‌های مجری این طرح در رابطه با ایجاد پست‌های برق در مناطق ذکر شده داده‌اند، حل خواهد شد. در مورد ایجاد صنایع معدنی و تکمیل زنجیره فروش نیز از طریق جذب سرمایه‌گذار، پیشبرد موضوع صورت گرفته است؛ به طوری که می‌توان گفت اجرای طرح احیای معادن در جنوب کرمان مشکلی نداشته است.

سازمان در

مدت زمان

هشت سال

اخیر توانسته

است ۵۳ مجوز

صنایع معدنی

را صادر کند که

از این تعداد

تقریباً ۵۰ درصد

یا به بهره‌برداری

رسیده‌اند یا

آماده بهره‌برداری

هستند؛

به طوری که

در شش‌ماهه

ابتدایی

سال ۱۴۰۰ با

سرمایه‌گذاری

۱۰۰۰ میلیارد

تومان و ایجاد

اشتغال برای

۱۰۰۰ نفر نیروهای

بومی منطقه،

شش کارخانه؛

از جمله کارخانه

مس افتتاح شده

است.

◆ مهم‌ترین اهداف اجرایی این طرح چیست؟

معادن در نقاط مختلف کشور از جمله در جنوب کرمان با مسائل و مشکلاتی از جمله عدم وجود زیرساخت‌های لازم و بازار مناسب فروش و سرمایه‌گذار، نبود ماشین‌آلات، وجود بدهی‌های دولتی، مشکلات معارضان محلی و ... مواجه‌اند و لذا غیرفعال مانده‌اند. اجرای طرح احیای معادن و عرضه‌یابی‌هایی که به‌واسطه این طرح صورت گرفته است باهدف فعال‌سازی این معادن، ایجاد ارزش‌افزوده و ایجاد اشتغال برای منطقه و مرتفع کردن مشکلاتی است که نام برده شد.

◆ چه تعداد معادن کوچک و متوسط تاکنون در جنوب

استان کرمان احیاء و به چرخه تولید برگشته است؟

در جنوب کرمان با توجه به اقدامات و فعالیت‌های سازمان و پیگیری‌هایی که صورت گرفته است مجوز احداث کارخانه صنایع معدنی برای ۵۳ معدن صادر شده و ۱۰ مورد از آن‌ها به بهره‌برداری رسیده است.

◆ همین بازگشت، چه میزان تولیدات معدنی و با چه

پتانسیل از اشتغال را در برداشته است؟

مواد معدنی تولیدشده در معادن کوچک و متوسط جنوب کرمان شامل کرومیت، سیلیس، آهن، منگنز و مس می‌شود. در سال ۱۴۰۰ با سرمایه‌گذاری هزار میلیارد تومان زمینه اشتغال ۱۰۰۰ نفر از نیروهای بومی در این منطقه فراهم گردید. میزان تولیدات برای هر نوع از مواد معدنی متفاوت است، اما به‌طورکلی در سال ۱۴۰۰ تا این مرحله صد هزار تن از این تولیدات به‌صورت محصول نهایی و فرآوری شده وارد چرخه تولید شده‌اند.

◆ چه تعداد از معادن کوچک‌مقیاس در جنوب استان کرمان

با مشکل روبرویند و این تعداد چه سهمی از آمار معادن

کوچک و متوسط را داراست و با چه میزان ذخیره مواد معدنی؟

از ۱۰۰ پروانه بهره‌برداری صادر شده در حوزه معادن کوچک و متوسط در جنوب کرمان، حدود ۵۰ درصد به‌صورت مشخص در حال فعالیت هستند. از ۵۰ درصد باقیمانده ۲۰ درصد معادل ۱۰ مورد از معادن کوچک و متوسط به دلیل عدم تأمین زیرساخت‌ها غیرفعال هستند که این معادن با پنج میلیون تن ذخیره مواد معدنی در سال قابلیت فعال‌سازی و احیا دارند. ۳۰ درصد باقیمانده در مراحل برگزاری مزایده و سلب صلاحیت هستند.

◆ ارزیابی شما از چگونگی پیشرفت طرح احیای معادن

در طول سال‌های اجرا تاکنون چیست؟

با توجه به شرایط موجود و تحریم‌های اقتصادی، بسیاری از ماشین‌آلات معدنی با وجود فرسودگی امکان تعویض ندارند. از طرف دیگر تولیدکنندگان در معادن کوچک‌مقیاس توان ایجاد زیرساخت ندارند، لذا اگر تعهدات متولیان اجرای طرح مبنی بر تأمین زیرساخت‌ها از جمله جاده و برق عملی شود، ارزیابی مثبتی از این طرح به دست خواهد آمد. در کنار آن دولت نیز با دادن مشوق‌هایی مانند تسهیلات بانکی، تسهیل تعاملات بین دستگاهی برای مثال ارتباط بین سازمان‌های محیط‌زیست و منابع طبیعی در موضوع صدور مجوزها می‌تواند در پیشبرد این طرح مهم باشد.

◆ توزیع آماری معادن غیرفعال جنوب استان کرمان

را بر اساس نوع مواد معدنی، در گذشته و اکنون ارائه فرمایید؟

عمده معادن غیرفعال جنوب کرمان در حوزه سنگ‌های معدنی (به دلیل عدم فراهم‌سازی زیرساخت‌های لازم از جمله جاده) حدود ۴۰ درصد، در حوزه مس ۲۰ تا ۳۰ درصد و مواد معدنی دیگر از جمله منگنز، سیلیس و ... ۲۰ درصد بودند.

در حال حاضر تعداد معادن غیرفعال در حوزه مس از ۳۰ درصد تقریباً به ۲۰ درصد کاهش پیدا کرده است (۱۰ درصد باقی‌مانده در حال انجام است). در حوزه سنگ‌های ساختمانی از ۴۰ درصد تقریباً ۱۰ درصد وارد چرخه تولید شده‌اند و ۳۰ درصد همچنان غیرفعالند که در مرحله اول کارخانه فرآوری این مواد احداث شده است و با ساخت پل اسفندقه کار سرعت خواهد گرفت. در حوزه منگنز و کرومیت موفق به احیا حدود ۱۰ درصد از معادن شده‌ایم و مابقی به دلیل عدم وجود زیرساخت‌ها هنوز به مرحله اجرا نرسیده است.

◆ منابع اجرای این طرح از چه محلی و مسیری به

معادن غیرفعال می‌رسد؟

منابع مالی اجرای طرح احیا از طریق شرکت ایمیدرو و شرکت تهیه و تولید مواد معدنی ایران تأمین می‌شود که این شرکت‌ها متعهد به تأمین زیرساخت‌های لازم معادن شده‌اند.

◆ تاکنون چه اقداماتی در زمینه حل مشکل زیرساخت

معادن جنوب کرمان انجام شده است؟

متأسفانه جنوب کرمان در بحث زیرساخت معادن طی سالیان سهمی نداشته اما با پیگیری‌های سازمان و نیاز

در جنوب

استان کرمان از

شمالی‌ترین نقطه

یعنی ساردوییه

تا جنوبی‌ترین

نقطه یعنی

زمشک کارخانه

مس ایجاد

کرده‌ایم، می‌توان

گفت امسال

چهار کارخانه

افتتاح و دو مورد

دیگر در مرحله

احداث هستند

که ان‌شاءالله

تا پایان ۱۴۰۱

به بهره‌برداری

می‌رسند.

بزرگ معدنی جهت احداث کارخانه و در نتیجه ایجاد ارزش‌افزوده صورت می‌گیرد. در همین راستا در جنوب کرمان یک‌سری اقدامات انجام شده است؛ سازمان با شرکت‌های بزرگ معدنی از جمله شرکت ملی مس، شرکت پایا و شرکت گهرزمین وارد مذاکره شده تا از این طریق با شرایطی که فراهم می‌شود، با سرمایه‌گذاری در این معدن، چرخه تولید پایدار بماند. تنها راه فعال شدن این چرخه همان جذب سرمایه‌گذاران قدرتمند و ایجاد صنایع معدنی برای جلوگیری از خام‌فروشی است. ♦♦

مبرم معدن منطقه به ایجاد زیرساخت‌های لازم، تاکنون حدود ۵۰ میلیارد ریال در این حوزه هزینه شده است و منابع موردنیاز برای تأمین کامل، حدود سه هزار میلیارد ریال برآورد می‌شود که تأمین این مبلغ نیز در قالب اجرای پست‌های برق از طریق وزارت صمت و وزارت نیرو هرکدام با سهم ۵۰ درصدی اجرا خواهد شد.

یک سری منابع هم مربوط به منابع زیرساختی اختصاصی معدن در کشور است که وزارت صمت متولی آن است و با پیگیری‌های انجام شده برای معدن در جنوب کرمان حدود دو میلیارد تومان ابلاغ و طی امسال در قالب چند پروژه زیرساختی هزینه شده است.

♦♦ آیا در خلال زمان اجرای طرح تاکنون موارد غیرفعال شدن معدن کوچک و متوسط استان وجود داشته است؟ لطفاً در مورد چگونگی اولویت‌بندی معدن غیرفعال برای قرار گرفتن در طرح احیاء توضیح دهید. بله با وجود تحریم‌های ظالمانه در حوزه اقتصادی و افزایش هزینه‌های استخراج و مستهلک شدن ماشین‌آلات، بسیاری از معدن درگیر در این طرح در تأمین قطعات مورد استفاده در ماشین‌آلاتی که در معدن استفاده می‌کنند با چالش‌هایی روبرو شده‌اند که باعث شده آن‌ها مجدد غیرفعال شوند. اخیراً از طریق وزارت صمت برنامه‌ریزی‌های صورت گرفته است که به‌واسطه آن مجوز تعویض ماشین‌آلات مستعمل با ماشین‌آلات جدید وارداتی به معدن داده شده که این امر استخراج مواد معدنی را تسهیل خواهد کرد. در طرح احیا اولویت با معدنی است که ماشین‌آلات مورد استفاده در آن‌ها بر اساس بازدید و نظر کارشناس سازمان صمت و گزارش‌های مربوطه، مستعمل و از بین رفته باشند و در استخراج مواد معدنی مربوطه مشکل داشته باشند. در مجموع می‌توان گفت برخی معدن کوچک‌مقیاس در جنوب کرمان با توجه به عدم وجود زیرساخت‌های لازم و عدم توانایی جذب سرمایه‌گذار در موضوع استخراج و بحث فرآوری، قابلیت این را دارند که در زمره این طرح قرار گیرند.

♦♦ برای پایداری فعالیت معدن کوچک‌مقیاس و جلوگیری از بازماندن آن‌ها از عملیات بهره‌برداری و توسعه استخراج مواد معدنی چه راهکارهایی اندیشیده شده است؟ مهم‌ترین تمهیداتی که می‌توان انجام داد، جذب سرمایه‌گذار است که این امر از طریق برقراری ارتباط صنایع کوچک با سرمایه‌گذاران و شرکت‌های

